ULUSLARARARASI MİTOLOJİ KONGRESİ -II

14-15 MAYIS 2026 MARDİN

MARDİN-2026

ULUSLARARASI MİTOLOJİ KONGRESİ -II

14-15 MAYIS 2026

MARDİN

ÖZET KİTAPÇIĞI

Editörler: Ahmet Kırkan, Yunus Cengiz

Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları
Mardin Artuklu Üniversitesi, Artuklu Yerleşkesi, Diyarbakır Yolu, Artuklu / Mardin
Tel : +90 482 2134002 • Fax : +90 482 2134004
web: www.artuklu.edu.tr

ISNI: https://isni.org/isni/0000000403995891

ROR ID: https://ror.org/0396cd675

Yayın No | Publication Number: XX

Dizi | Series: Mitoloji| Mythology: 2

Kitap Adı | Book Title: Uluslararası Mitoloji Kongresi-II 14-15 Mayıs 2026 Mardin: Özet Kitapçığı

İngilizce Adı | Title in English: International Congress on Mythology-II May 14–15 2026 Mardin: Abstract Booklet

e-ISBN: 978-625-90457-5-7

DOI: (APARTE)

Editör: Ahmet KIRKAN, Yunus CENGİZ

ORCID: https://orcid.org/0000-0003-3885-5218
https://orcid.org/0000-0001-9318-079X

Yayım Tarihi | Publication Date: 18 June |June 2026

Yayım Yeri | Place of Publication: Mardin, Türkiye

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 278

Açık Erişim | Open Access | CC BY-NC 4.0

Telif | Copyright: © Mardin Artuklu Üniversitesi

Arşiv | Archiving:

Atıf Bilgisi | Cite as: Kırkan, Ahmet. *Mitoloji*. Mardin: MAU Press, 2025.

Mizanpaj: Mahsum DİNLER

Kapak Tasarımı: Mahsum DİNLER

Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir. / The legal responsibility of the published texts belongs to the authors.

TAKDİM

Mitler, insanlığın evreni, yaşamı ve kendisini anlamlandırma çabasının en eski ve en güçlü anlatı biçimlerinden biridir. Bir toplumun kültürel hafızasını, inanç dünyasını ve değerler sistemini yansıtan bu anlatılar; yaratılış, ölüm, kahramanlık, türeyiş ve doğa olayları gibi temel insanlık tecrübelerini konu edinmektedir. Sözlü gelenek içerisinde kuşaktan kuşağa aktarılan mitler, zamanla yazılı kültüre taşınarak günümüze kadar ulaşmış; böylece toplumların tarihî, kültürel ve düşünsel birikimlerini anlamada vazgeçilmez kaynaklar hâline gelmiştir.

Mitoloji, yalnızca geçmiş toplumların inanç ve tasavvur dünyalarını yansıtan bir araştırma alanı değil, aynı zamanda günümüz kültürünü ve düşünce hayatını şekillendiren önemli bir referans kaynağıdır. İnsanlığın evrenin kökeni ve düzeni hakkındaki düşünceleri, doğaüstü varlıklara ilişkin tasavvurları, kahramanlık anlatıları ve ölüm, ölümsüzlük, savaş, aşk, bereket gibi evrensel temalar mitoloji aracılığıyla anlam kazanmaktadır. Bugün kullandığımız birçok kavram, sembol ve anlatı biçimi; edebiyattan sinemaya, görsel sanatlardan dijital oyunlara kadar geniş bir alanda mitolojik mirasın izlerini taşımaktadır.

Kadim Mezopotamya ile Anadolu arasında bir kültür köprüsü niteliği taşıyan Mardin, tarih boyunca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış, zengin anlatı geleneğiyle mitik dünyanın izlerini günümüze ulaştırmayı başarmıştır. Efsaneleri, halk inanışları, masalları ve tarihî dokusuyla Mardin, mitoloji çalışmalarına ilham veren önemli kültür merkezlerinden biridir. Bu yönüyle Mardin Artuklu Üniversitesinin böylesine kapsamlı ve anlamlı bir bilimsel etkinliğe ev sahipliği yapması, üniversitemizin "Ahlak-Bilgi-Üretim" anlayışı doğrultusunda geçmiş ile gelecek arasında köprü kurma misyonunun önemli bir yansımasıdır.

Bu kapsamda gerçekleştirilen Uluslararası Mitoloji Kongresi, mitolojiyi kuramsal, tematik, karşılaştırmalı ve disiplinler arası boyutlarıyla ele alarak alan yazınına katkı sunmayı hedeflemiştir. Tarih, dilbilim, antropoloji, sosyoloji, felsefe, edebiyat, sanat tarihi ve diğer birçok disiplinin kesişim noktasında şekillenen kongremiz, farklı coğrafya ve kültürlere ait mitolojik birikimlerin akademik zeminde değerlendirilmesine imkân sağlamıştır. Kongrede sunulan bildiriler, mitolojinin çok katmanlı yapısını farklı perspektiflerden inceleyerek disiplinler arası etkileşimi güçlendirmiş ve yeni araştırma alanlarının ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur.

Elinizde bulunan bu Özet Kitapçığı, kongremize katkı sunan değerli araştırmacıların çalışmalarını bir araya getirerek bilim dünyasının istifadesine sunmaktadır. Kongrenin

gerçekleştirilmesinde emeği geçen düzenleme ve bilim kurulu üyelerine, katkı sağlayan tüm araştırmacılara ve katılımcılara teşekkür eder; bu çalışmanın mitoloji araştırmalarına ve sosyal bilimler literatürüne önemli katkılar sunmasını temenni ederiz.

Düzenleme Kurulu

Mardin 2026

İÇİNDEKİLER

TAKDİM I

İÇİNDEKİLER III

MİT, MEKÂN VE İKTİDAR: KUDÜS'ÜN SİYASAL VE MİTOLOJİK TEMSİLLERİ

İbrahim Özcoşar 1

MEZOPOTAMYA MİTOLOJİSİNDE BİR KORKU FİGÜRÜ: PÎREBOK EFSANESİNİN SOSYOKÜLTÜREL ANALİZİ

Beyza Betül İrik 2

ALEVİ-BEKTAŞİ DEVRİYELERİNDE MİTOLOJİK İZLER; SEYRAN ÖRNEĞİ

Sertan Demir

Ezgi Öztürk 3

ÇAĞDAŞ SİNEMADA MİTOLOJİK ARKETİPLERİN VE POLİTİK BELLEĞİN YENİDEN İNŞASI: GÜNDÜZ APOLLON GECE ATHENA FİLMİNDE KADIN KAHRAMANIN YOLCULUĞU

Büşra Gül Ovalı 4

ALTAY VE BAŞKURT DESTANLARINDA DEĞER İNŞASI: OÇİ BALA VE URAL BATIR DESTANLARININ MİTOLOJİK VE PEDAGOJİK İŞLEVİ

Esra Nazli

İrfan Polat 5

SÜHREVERDÎ'NİN SEMBOLİK HİKÂYELERİNDE MİTOLOJİK ANLATILAR

Haşim Akpınar 6

KHALED HOSSEINI'NİN A THOUSAND SPLENDID SUNS VE TAHMIMA ANAM'IN THE GOOD MUSLIM ROMANLARINDA TRAVMANIN AİLE VE KADIN BAĞLAMINDA MİTİK ANLATI KALIPLARI ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

Saba Hussein Ali

Seda Arıkan 7

MİTOLOJİK ANLATILARDA İSYANIN ŞEYTANİLEŞTİRİLMESİ: İTAATİN ONTOLOJİK İNŞASI

Özen Kurtuluş 8

GEÇMİŞİN KAZI ALANINDAN ÇAĞDAŞ METNE: ENİS BATUR'UN DENEMECİLİĞİNDE MİTOLOJİK KODLAR VE YENİDEN-ÜRETİM

Bülent Ayanoğlu 9

MEZOPOTAMYA MİTOLOJİSİNDE SUNU RİTÜELİNİN KOZMİK VE TOPLUMSAL ANLAMI

Elif Oğuz 10

TÜRK MİTOLOJİSİNDE ONTOLOJİK BİR EŞİK: AYNANIN SEMBOLİK VE RİTÜELİSTİK İŞLEVLERİ

Emine Serpil Aktaş 11

TÜRK MİTOLOJİK ANLATILARINDA GÜNÜMÜZDE YER BULAN İFADELER VE KULLANIMLAR

Eraslan Candan 12

PRISCILLA FİLMİNDE PERSEPHONE MİTİNİN ÇAĞDAŞ SUNUMU

Eylül Ezgi Türker Tatlı 13

MARVEL'IN ETERNALS FİLMİNİN MİTOLOJİK PERSPEKTİFTEN İNCELENMESİ

Ferhat Kılınç 14

ABRAKADABRA: SÖZÜN BÜYÜSÜ VE MANTIĞIN DİLİ

Mustafa Ülkü 15
MARDİN İLİ İLE AZERBAYCAN'IN OĞUZ İLÇESİNDE TESPİT EDİLEN SON TUNÇ-İLK DEMİR ÇAĞI ARKEOLOJİK BULUNTULARININ ÖNEMİ
Badircahan Mammadova Emrullah Kızı 16
ORTA ASYA-SİBİRYA ŞAMANİZMİ VE DİYONİSOS RİTÜELLERİNDE ESRİME VE TRANSGRESYON
Burak Can Tavukçu 17
ARTEMİS VE AKTAİON MİTİNİN ARKEOLOJİK MATERYALLER ÜZERİNDEKİ YANSIMALARI
Ayşe Avli 18
ROMA KENDİNİ NASIL ANLATTI? AENEAS MİTİ VE KİMLİK İNŞASI
Burak Erdem 19
YAŞAYAN DÜNYA MİTİ: GAİA HİPOTEZİNDE CANLILIK, ENTROPİ VE BİYO-FELSEFE
Gökhan Orhan 20
MİTOLOJİK BELLEKTEN DİJİTAL EVRENE
Kübra Çiçekli 21
TIRTILIN HİKAYESİ: KÜLLERİNDEN DOĞAN ANKA
Emine Dalıcı 22
YAŞAYAN DÜNYA MİTİ: GAİA HİPOTEZİNDE CANLILIK, ENTROPİ VE BİYO-FELSEFE
Gökhan Orhan 23
İSKENDER PALA'NIN AKŞAM YILDIZI ROMANINDA MİTOLOJİK UNSURLARIN ANLATIM TEKNİKLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
Mustafa Fatih Aydın 24
GÜN DOĞUMU İLE GÜN BATIMI ARASINDA: MİTOLOJİK
DÜŞÜNCEDE ZAMANSAL EŞİKLER
Özel Teraman Hepdinçler 25
MİT VE MODERNİTE ARASINDA: TEVFİK EL-HAKÎM'İN ÎZÎS TİYATROSU
Mürüvvet Türken Çakır 26
MİTOLOJİK ANLATININ MEKÂNSAL ÜRETİMİ: İDA (KAZ DAĞI) ÖRNEĞİNDE MİT VE COĞRAFYA İLİŞKİSİ
Merve Zayım 27
TÜRKMEN EFSANELERİNDE YAŞAMA VE TABİAT UNSURLARINA DAİR KÖKEN MİTLERİ VE İŞLEVLERİ
Muhammet Nuri Ceylan 28
OYUNCULUK SANATINDA MİTOLOJİK İZLER
Nesli Meriç Sanioğlu 29
MODERN TOPLUMDA MİT: ADORNO VE HORKHEIMER'DE DİYALEKTİK SÜREKLİLİK
Melek Coşgun Solak 30
KUTSALIN DÖNÜŞÜMÜ: ROMA DÖNEMİ HISPANIA'DA YEREL TANRILAR VE "*INTERPRETATIO ROMANA*"
Ömer Faruk Arıcan 31
ANTİGONE'Yİ ANLATMAK: DİRENİŞ, MEZAR VE MİT
Rumeysa Seven 32
RUS SANTİMANTALİZMİNDE MİTOLOJİK DOĞA TASARIMI: N. M. KARAMZİN'İN *ZAVALLI LİZA (БЕДНАЯ ЛИЗА)* ESERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
Rahman Özdemir 33

ARTEMİS VE AKTAİON MİTİNİN ARKEOLOJİK MATERYALLER ÜZERİNDEKİ YANSIMALARI

Ayşe Avli*

Tanrıça Artemis ile Thebai'li bir avcı olan Aktaion'un miti, antik çağda insanoğlu tarafından oldukça sevilen bir konu olarak arkeolojik eserler üzerindeki yerini almıştır. Çoban Aristaios ve Autonoe'nin oğlu Aktaion'u, at adamların en iyisi ve en ünlüsü olan Kheiron, Kithairon dağlarında yetiştirmiştir. Aktaion bu nedenle çok iyi bir avcı olmuş ve Artemis'ten daha usta bir avcı olmakla övünmüştür. Bu konunun yanı sıra Artemis'i, derede yıkanırken seyretmeye cesaret eden Aktaion, Tanrıça tarafından geyik haline dönüştürülmüş ve kendi köpeklerine parçalatılarak cezalandırılmıştır. Bu mitolojik konu antik çağa ait, fresk, mozaik, seramik, kandil ve lahit gibi arkeolojik materyaller üzerinde farklı şekillerde betimlenmiştir. Mitolojinin yer aldığı tüm sahnelerin kompozisyonları ile figürler detaylı olarak incelenmiş, anlatım varyasyonları birbirleri ile ikonografik açıdan karşılaştırılmıştır. Betimlere genel olarak bakıldığında, Artemis'in bazen çıplak, bazen de giyinik olarak elinde ok ve yayıyla resmedildiği, kandil gibi bazı eserler üzerinde ise Artemis'e yer verilmediği tespit edilmiştir. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi ve kişilerin ikonografik açıdan tanınması için Aktaion'un insan şeklinde, genellikle çıplak olarak betimlendiği görülmektedir. Bunun dışında, Aktaion'un başının üzerinde geyik boynuzlarının çıkmaya başladığı ve köpeklerin saldırısına uğrar şekilde resmedildiği anlaşılmaktadır. Özellikle Roma Dönemi'ne ait kalıp yapımı kandiller üzerinde sıkça betimlenmiş olan mitolojik konu, tek tipte farklılaşmayan bir sahne şeklindedir. Bu çerçevede Artemis ile Aktaion mitinin, eserler üzerinde yer almasının yalnızca dekoratif bir unsur olmadığı, sınırların ihlali neticesinde ahlaki uyarı, verilen cezanın görsel hatırlatması ve apotropaik işlevler taşıdığı düşünülmektedir. Dolayısıyla bu betimler, antik çağ toplumunda mitin işlevsel ve sembolik bir araç olarak kullanıldığını, mit ile maddi kültür arasındaki etkileşimin somut bir göstergesi oldukları şeklinde değerlendirilebilir.

Anahtar Sözcükler: Artemis ve Aktaion, Dönüşüm, Ceza, Arkeolojik Materyal, İkonografi.

*Arş. Gör. Dr., Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Erzurum, Türkiye, e-mail: ayse.avli@atauni.edu.tr, Orcid: 0000-0001-5714-5460